

İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23306>

Özet

Bu akademik giriş, Sevda Çetinkaya ve Fatma Hatay Uçar (2019) tarafından geliştirilen **İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği**'ni (2KSBDTÖ) detaylandırmaktadır. Ölçek, Türkiye'deki ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrenim gören öğrencilerin **Sosyal Bilgiler** dersine karşı gösterdikleri **tutumlar**, yani duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimlerini nicel olarak belirlemek amacıyla tasarlanmış bir ölçme aracıdır. Bu geliştirme çalışması, öğrencilerin derse yönelik algılarının derinlemesine incelemek ve eğitim bilimleri alanındaki araştırmalara sağlam bir psikometrik araç sunmak için yapılmıştır.

Ölçek, eğitimcilerin öğrencilerin motivasyon düzeylerini ve derse olan ilgilerini sistematik bir şekilde değerlendirerek, öğretim metotlarını ve müfredat içeriklerini öğrenci ihtiyaçlarına göre optimize etmelerine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Tutum Ölçeği, İlköğretim 2. Kademe, Ortaokul, Ölçek Geliştirme, Eğitim Psikolojisi, Öğrenci Tutumları.

Yazarlar

Sevda Çetinkaya, Fatma Hatay Uçar

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin **Sosyal Bilgiler** dersine ilişkin genel tutumlarının ve bu tutumların altında yatan bileşenleri saptamaktır. Bu tespit, öğrencilerin derse karşı olan isteklilik, fayda algısı ve derste başarı olma inancı gibi kritik psikolojik faktörleri ortaya çıkarmaya yarar.

Ölçek, özellikle dersin öğrenci gözündeki değerini ve dersin işleniş biçimine yönelik genel memnuniyet düzeylerini ölçerek, eğitim programlarının ve materyallerinin etkinliğini değerlendirmede bilimsel verilere dayalı bir temel oluşturmayı hedefler.

Yapı

İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, psikolojideki **tutum** kavramının esas olarak geliştirilmiştir. Tutum, bireyin belirli bir nesneye, duruma veya derse karşı gösterdiği nispeten kalıcı olan değerlendirici eğilimdir ve genellikle çok boyutlu bir yapı sergiler.

Ölçeğin ölçtüğü **psikolojik yapı**, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik duygusal tepkilerini (sevme, hoşlanma), bilişsel değerlendirmelerini (önemli veya faydalı bulma inancı) ve davranışsal niyetlerini (derse katılma, ödev yapma isteği) içerecek şekilde alt boyutlara ayrılmıştır. Bu boyutlar, öğrencilerin derse olan genel bağımlık düzeylerini kapsamlı bir şekilde yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında (Çetinkaya ve Hatay Uçar, 2019), yapı geçerliğini sağlamak amacıyla **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlara dağılımı, istatistiksel analizlerle doğrulanmıştır.

Kapsam geçerliği için, ölçek maddelerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumu tam olarak temsil edip etmediği konusunda alanda uzman akademisyen ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu uzman değerlendirmeleri, ölçeğin ilgili yapıyı yeterli düzeyde kapsadığını desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, maddelerin iç tutarlılığını test etmeye odaklanmıştır. Bu tür bir ölçek geliştirme çalışmasında, genellikle Cronbach Alfa (**iç tutarlılık**) katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçekteki maddelerin tutarlı bir şekilde aynı tutum yapısını ölçtüğünü ve ölçeğin kararlı sonuçlar verdiğini işaret eder.

Güvenirlik çalışmaları da ayrıca, ölçeğin zamana bağlı istikrarını belirlemek amacıyla test-tekrar test yönteminin de kullanıldığını varsıymaktadır. Bu analizler, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar üretme yeteneğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Geliştirme makalesinde, ölçeğin yapısal modelini belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin kaç faktörden oluştuğunu ve her bir faktörün varyansını ne kadarını açıkladığını ortaya koymuştur.

Faktör analizi sonucunda elde edilen yapı, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının tek bir boyutta mı yoksa farklı bileşenlerden oluşan çok boyutlu bir yapıda mı ölçüldüğünü netleştirir. Bu analizler, ölçeğin puanlama ve yorumlama süreçlerinin bilimsel dayanağına oluşturur.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Derecelendirme adımları makalede detaylandırılmıdır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim 2. Kademe (Ortaokul) Öğrencileri

Yaş Grubu: Genellikle 10-14 yaş aralığı

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Likert Ölçeği, Kastamonu Eğitim Dergisi, Sosyal Bilgiler Dersi, Psikometrik Özellikler, Nicel Araştırma.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Sevda Çetinkaya

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: scetinkayad@hotmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi Mevcut Değil

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir dergide yayınlanmıştır olup, ticari olmayan akademik ve araştırma amaçları için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilmektedir. Ölçeğin kullanımı için standart bir ücret bilgisi mevcut değildir.

Kaynaklar

Çetinkaya, S. ve Hatay Uçar, F. (2019). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine

yönelik tutumların incelenmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 25-35. Doi: 10.24106/kefdergi.2236

Makalenin orijinal PDF'i ResearchGate üzerinden erişilebilir: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ilkogretim-2-kademe-ogrencilerinin-sosyal-bilgiler-dersine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/3541062236/links/5e1d1d1c299bf1d51e0e0e0e/ilkogretim-2-kademe-ogrencilerinin-sosyal-bilgiler-dersine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf)

İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal makalenin tam metninde yer almaktadır. Maddelerin tamamına yukarıda belirtilen kaynaklar ve PDF bağlantıları aracılığıyla ulaşılabilir. Aşağıda ölçek maddeleri listelenmemiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM